

Futbolcuların Antrenörleri ile Bağlanma Stillerinin Belirlenmesi

Recep Fatih Kayhan¹

Ali Kızılet²

¹ Sorumlu yazar, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Email: fatihkayhan8@hotmail.com

² Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Özet

Bu çalışmada futbolcuların antrenörleri ile bağlanma stillerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Sporcuların antrenörleri ile arasındaki ilişki hedefler doğrultusunda hareket edebilmek için önemli bir unsurdur. Bu bağlamda bağlanma stillerinin belirlenmesi farkındalık yaratarak uzun vadede başarılı, zihinsel olarak da sağlıklı sporcular yetiştirebilmek için destek sağlayacaktır. Çalışmanın araştırma grubunu Türkiye Futbol Liglerinde aktif olarak mücadele eden toplam 233 lisanslı erkek futbolcu oluşturmaktadır. Araştırmada futbolcuların demografik özelliklerini toplamak için kişisel bilgi formu, bağlanma stillerinin belirlenebilmesi için sporcu-antrenör bağlanma ölçeği kullanılarak anket oluşturulmuştur. Verilerin analizinde SPSS 25.0 lisanlı paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağıldığı belirlenmiş ve gruplar arasındaki ilişkiyi belirlemek için Manova analizi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir. Futbolcuların yaş, eğitim düzeyi, spor yapma süresi, spor yapma düzeyi ve mevcut antrenörle çalışma süresine göre bağlanma stillerinde anlamlı fark bulunurken ($p<0,05$); haftalık antrenman süresi değişkenine göre anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ölçeğin alt boyutlarının değişkenlere göre farklılaştığı gözlemlenmiş ve bu farklılaşmaların 3 alt boyutta yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak amatör futbolcuların daha çok kaygılı bağlandığı, spor yapma süresi az olan futbolcuların kaçınan ve kaygılı bağlandığı, futbolcuların antrenörleriyle çalışma süresi arttıkça güvenli bağlandıkları görülmüştür. Bu doğrultuda mevcut deneyimlerin bağlanmada etkili olduğu ve bağlanmanın gerçekleşmesi için sporcu ve antrenörün birlikte, kaliteli zaman geçirmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada bağlanma düzeylerine etki eden faktörler tespit edilmiştir ve bu faktörlerin başarılı sporcu yetiştirilmesi açısından önemli olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Duygusal bağlanma, futbol, sosyal ilişki, karar verme, özgüven

Determining the Attachment Styles of Football Players with their Coaches

Abstract

Present study aimed to determine the attachment styles of football players with their trainers and to compare them according to various variables. The relationship between athletes and their trainers is an important element to act towards goals. In this context, determining attachment styles will provide support for raising successful athletes in the long term and mentally healthy athletes by raising awareness. The research group study, a total of 233 licensed men who fought actively created in Turkey Football League players. In the study, a questionnaire has created using a personal information form to collect the demographic characteristics of football players, and the athlete-trainer attachment scale to determine attachment styles. SPSS 25.0 licensed package program has used in the analysis of the data. It has determined that the data have distributed normally and Manova analysis has used to determine the relationship between the groups. The significance level in the analyzes has determined as $p < 0.05$. While there was a significant difference in attachment styles of football players according to age, education level, duration of doing sports, sports level and duration of working with the current trainer ($p < 0.05$); no significant difference has found according to the weekly training time variable ($p > 0.05$). It has observed that the sub-dimensions of the scale differed according to the variables, and it was understood that these differences have concentrated in three sub-dimensions. As a result, it has observed that amateur football players were more anxiously attached, players who had less time to play sports have tied avoiding and anxiously, and football players were tied securely with their coaches as their working time increased. In this direction, existing experiences are thought to be effective in attachment. For the realization of attachment, the athlete and the trainer must spend quality time together. In this study, factors affecting attachment levels have determined. It has been observed that these factors are important in raising successful athletes.

Key Words: Emotional attachment, football, social relationship, decision making, self-confidence

SUMMARY

Introduction: The relationship established between the athlete and the coach in sports, especially in the communication process, plays an important role in the physical and psycho-social development of the athlete. He stated that sportive performance emerged as a function of individual and interpersonal factors (athlete-coach relationship) and both individual and interpersonal factors should be developed in order to increase sportive success. From this point of view, the connection that the athlete establishes with his coach plays an important role in determining the psychological factors and performance successes of the athlete. Determination of attachment styles will create awareness for the athlete and coach and will provide support in raising successful and mentally healthy athletes in the long term. **Aim:** Based on this information, the present study purpose to determine the attachment styles of athletes with their coach according to various variables in line with the importance of the subject. **Method:** In the study group, Turkey Football League is actively players who are fighting a total of 233 licensed men. Football players voluntarily participated in the study. The names of the participants in the study are kept confidential and the athletes are given the right not to participate in the study or to exit the study at any time after participating. In this study, general survey model, one of the descriptive research methods, has been adopted. In the study, while the personal information form was used to determine the demographic characteristics of the football players, the Coach-Athlete Attachment Styles Scale developed by Davis and Jowett (2013) and adapted into Turkish by Zengin (2019) was used to measure the athlete-coach attachment styles. The Coach-Athlete Attachment Scale consists of 3 sub-dimensions (safe, anxious, avoiding) and 19 items. The personal information form prepared by the researcher includes the questions of age, education level, year of doing sports, level of doing sports, the number of weekly training and the duration of working with the trainer. It was determined that the data were distributed normally and Manova analysis was used to determine the difference between the groups. The mean and standard deviation values of the players of the variables are shown using descriptive statistics. SPSS 25.0 licensed statistical analysis program was used to analyze the data. **Results:** According to the MANOVA results, there was a significant difference in the athlete-coach attachment styles in terms of age (WilksL(λ)=,932; $F_{(6,456)}=2,716$; $p<0,05$) and education level (WilksL(λ)=,974; $F_{(3,229)}=2,032$; $p<0,05$) of football players. Again, according to MANOVA analysis, a significant difference was observed between the athlete-coach attachment styles in terms of the duration of the football players to exercise (WilksL(λ)=,863; $F_{(9,552,609)}=3,835$; $p<0,05$). Similarly, a significant difference was observed in the athlete-coach attachment styles in terms of the level of sports players (WilksL(λ)=,973; $F_{(3,229)}=2,155$; $p<0,05$). In another Manova analysis, a significant difference was observed in the athlete-coach attachment styles in terms of the duration of the football players' working with the current coach (WilksL(λ)=,936; $F_{(6,456)}=2,559$; $p<0,05$). **Conclusion:** It is thought that the determination of psychosocial levels such as effective communication between athletes and coaches, feeling of trust and attachment style, which affect the performance of athletes, may be the key to success. In this direction, factors affecting attachment have been revealed. As a result, the age, education level, duration of doing sports, the level of doing sports and the duration of working with the current coach of football players cause a difference on their athlete-coach attachment styles. It was understood that these differences, which differed by variables in the sub-dimensions of the scale, were concentrated in all three sub-dimensions. It has been observed that professional football players have less problems with

anxious attachment than amateur football players. It has been observed that football players who are young and have little time to play sports experience avoidant and anxious attachment. Existing experiences seem to be effective in attachment. Finally, it was observed that football players bonded securely with their coaches as their working time increased. **Conclusion:** It is known that one of the most effective factors in the athlete's ability to demonstrate his performance at the maximum level is the communication between him and his coach. For the realization of attachment, the athlete and the coach must spend quality time together. Accordingly, factors affecting attachment levels were determined. These factors are important in raising successful athletes.

1. GİRİŞ

Çocukların yaşantılarında aileleri ile oluşturdukları ilişkiler neticesinde aileleri ve kendileri arasında duygusal bir yakınlaşma ortaya çıkmaktadır (Ainsworth, 1967). Bu yakınlaşmayı Bowlby bağlanma olarak tanımlamıştır (Bowlby, 1973, 1980). Bowlby (1980; 1982) bağlanmayı, bireyin korku duyduğunda, kendini yorgun hissettiğinde veya hasta olduğunda bir figür ile ilişki ya da yakınlık kurmak için hissettiği güçlü bir arzu olarak tanımlamıştır. Bağlanma stili kavramı ise, insanların ilişkilerinde bağlanma sisteminin işleyişini ifade eder (Bowlby, 1982). Spor aktivitelerinde bulunurken bireyler arasında sosyal ilişkilerin ortaya çıktığı düşünülürse bağlanma kavramının spor alanlarında incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Son zamanlarda insanların hayatının bir paçası haline gelen sporun, bireylere yararlarını hem fiziksel açıdan hem de zihinsel ve sosyal açıdan bir bütün olarak incelemek gerekir (Yarımkaya ve ark., 2014). Spor alanları içerisinde bireylerin kendilerini kanıtlayabileceği bir ortamın olması ve ortamda sosyalleşmenin gerçekleşmesi, bu kişilerin psiko-sosyal açıdan gelişimlerine yardımcı olur. Spor alanında başarılı olabilme hissi, bireylerin kişisel gelişimleri ve özgüven kazanımı açısından önemlidir. Spor sayesinde bireyler kolay yoldan başarı hissine ulaşabilirler (Tolukan ve Akyel, 2019).

Fiziksel ve psiko-sosyal gelişim üzerinde sporcu ve antrenör arasında kurulan ilişki önemli rol oynar (Jowett ve Cockerill, 2002). Iso-Ahola (1995) kişiler arası faktörlerin sportif performans etkilediğini ve başarılı olabilmek için hem bireysel hem de kişiler arasındaki faktörlerin geliştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu açıdan bakıldığında psikolojik faktörlerin ve performans düzeyinin belirlenmesinde, sporcunun antrenörü ile kurduğu bağ önemli rol oynar. Yine bir çalışmada sporcuların performansının arttırılmasında sporcu-antrenör arasındaki ilişkinin önemi belirtilmiştir (Yıldız, 2011).

Sporcular antrenöründen sadece onları iyi bir şekilde çalıştırmalarını istemezler. Aynı zaman da antrenörlerinin iyi bir kişilik özelliği sergilemesini beklerler. Kısaca sporcular, sürekli iletişim içinde oldukları antrenörlerinin sadece sportif performans için değil, içerisinde olduğu kişisel sorunlarda da yanında bulunmasını ve desteklemesini isteyebilirler (Çalışkan, 2001; Güzel, 2008; Yücel, 2010). Bir spor ortamı, antrenman ve müsabakalar sırasında sporcu ve antrenör arasındaki ilişkilerden oluşur. Bu ilişkiler sosyal ve dinamik olduğu için son derece karmaşık bir yapıya sahiptir ve birlikte yorumlanması özel bir çaba gerektirmektedir (Lyle, 2007). Kelly ve ark., (1983) sporcu antrenör arasındaki ilişkiyi üç boyutta kavramsallaştırmıştır. Bunlar; bağlılık (commitment), yakınlık

(closeness) ve tamamlayıcılıktır (complementarity). Bağlılık karşılık beklemeden bağlanmayı, ilişkideki istek ve olumlu hisleri, ilişkinin sürdürülebilmesini belirtir. Spor ortamı içerisinde, sporcunun antrenörü ile ilişkisi, sporcunun psikososyal ve fiziksel gelişimi açısından önemlidir (Jowett ve Cockerill, 2003). Sporcular için antrenörün; önemli bir bağlanma figürü, yardım gerektiren durumlarda danışabileceği, genellikle yakınında bulunan, spor ortamlarını anlamasına ve keşfetmesine yardımcı olan tecrübeli, sporu anlayabilmesi için temel oluşturan güvenilir bir kişi olarak betimlendiği görülmüştür (Davis ve Jowett, 2010). Sporcu ve antrenör arasındaki ilişkinin sporcunu performansını belirlemede etkisi olduğu bilinmektedir. Sporcu ve antrenör spor alanında karşılıklı olarak birbirine ihtiyaç duyar ve birbirlerine bağımlı olabilmektedirler. Bu bağlılık antrenör tarafından bakıldığında yeterliliğini ve tecrübesini sporcuyu eğiterek performans ve başarıya aktarma, sporcudan ise antrenörün yeterliliği, bilgisi ve tecrübesinden yararlanma ihtiyacıdır. Bu nedenle antrenör ve sporcunun birlikte zaman geçirerek ortak bir paydada buluşabilirler ve performansı arttırabilmek için iş birliği yapma ihtiyacı duyarlar (Antonini Philippe ve Seiler, 2006). Olumlu iletişim ve olumlu ilişkilerin kurulduğu ortamlarda antrenör ve sporcunun arasındaki ilişki motivasyonu ve doyumun artmasıyla beraber sporcunun performanslarını geliştirmek için de uygun ortam sağlanacaktır (Altıntaş ve ark., 2012).

Özellikle elit sporcular başarıyı yakalamak için olağanüstü zaman ve çaba harcamaktadırlar. Spor psikolojisi literatüründe, sporda tükenmişlik ile ilgili yapılan çalışmalar (Lemyre ve ark., 2007; Gustafsson ve ark., 2011; Tabei ve ark., 2012; Curran ve ark., 2013) ve bağlılık kavramı ile yakın olan yapıları (öznel canlılık, dinçlik, haz, güven, tutkunluk vb.) içeren çalışmalar (Lonsdale ve ark., 2007) artış göstermekte iken, sporcunun bağımlılığı ile ilgili çalışmaların sayısı sınırlıdır (Lonsdale ve ark., 2007). Bu çalışma ile bireylerin ve bireyler arasındaki ilişkilerin temeli olan bağlanma kuramının spor alanında açıklanması ve sporcunun antrenörleri ile bağlanma stillerinin ne düzeyde olduğunu ortaya koymak önem arz etmektedir. Ulusal ve uluslararası literatürde bu konu çerçevesinde az sayıda araştırma bulunması da mevcut araştırmayı özgün kılmaktadır. Bağlanma stillerinin belirlenmesi sporcunun ve antrenör için bir farkındalık oluşturacak ve uzun vadede başarılı, zihinsel olarak da sağlıklı sporcunun yetiştirme konusunda destek sağlayacaktır.

Bu bilgilere dayanarak konunun önemi doğrultusunda futbolcuların antrenörleri ile bağlanma stillerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır.

2. MATERYAL METOT

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli benimsenmiştir. Bu model belirlenmiş bir konu veya belirlenmiş bir grubun niteliklerini belirlemek amacıyla bilgilerin elde edilmesidir. Bu bilgileri toplayabilmek için en çok kullanılan yöntem konu hakkında soruları içeren anket stilleridir. Bu yöntemde en hızlı şekilde pek çok kişiye telefon, e-posta veya direkt onlara sorulması biçiminde ulaşılabilir. Toplanan bilgiler kişilere has yoğunluk düzeyi, yüzdeleri şeklinde istatistiksel veri olarak tablolştırılır ve raporlaştırılır (Büyüköztürk ve ark., 2012).

2.1 Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu Türkiye Futbol Liglerinde aktif olarak mücadele eden toplam 233

lisanslı erkek futbolcu oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Karadeniz Bölgesindeki futbolcular ile sınırlandırılmıştır. Futbolcular çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya katılacak kişilerin isimleri gizli tutulup sporculara çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkı verilmiştir.

2.2 Verilerin Toplanması

Araştırmada futbolcular ile ilgili bilgi toplamak amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” ve “Antrenör-Sporcu Bağlanma Ölçeği” kullanılarak anket oluşturulmuştur. Anket online ortama aktarılarak futbolculara gönderilmiş ve futbolculardan geri dönüş sağlanmıştır.

2.2.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, spor yapma yılı, spor yapma düzeyi, haftalık antrenman sayısı ve antrenörle çalışma süresi sorularından oluşmaktadır.

2.2.2 Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği

Veri toplama aracı olarak; bağlanma teorisi doğrultusunda Davis ve Jowett (2013) tarafından geliştirilen, Zengin (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği kullanıldı. Sporcu-Antrenör Bağlanma Ölçeği 3 alt boyut (Güvenli, Kaygılı, Kaçınan) ve 19 maddeden oluşur. Ölçeğin maddelerinden ilk 7 madde kaygılı bağlanma, 8-14 arası kaçınan bağlanma ve 15-19 arası güvenli bağlanma stillerinin alt boyutları değerlendirilir. 1-kesinlikle katılmıyorum, 7-tamamen katılıyorum şeklinde 7'li likert ölçeğine göre puanlama yapılır.

2.3 İstatistiksel Analiz

Verilerin çözümlenme aşamasında SPSS 25.0 lisanslı istatistiksel analiz programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağıldığı tespit edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 201) ve gruplar arasındaki ilişkinin ortaya konmasında Manova testi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu kısımda çalışmada yer alan futbolcuların bağlanma stillerine ait sonuçları tablolar ile sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik özellikleri

Değişken	Grup	N	%
Yaş	17 yaş ve altı	81	34,76
	18-23 yaş	80	34,33
	24 yaş ve üstü	72	30,90
Eğitim Düzeyi	Lise	106	45,49
	Lisans	127	54,51
Spor Yapma Yılı	1-3 yıl	54	23,18
	4-6 yıl	68	29,18
	7-9 yıl	54	23,18
	10 yıl ve üstü	57	24,46

Spor Yapma Düzeyi	Amatör	127	54,51
	Profesyonel	106	45,49
Haftalık Antrenman Sayısı	1-3 gün	122	52,36
	4-6 gün	111	47,64
Antrenörle Çalışma Süresi	1-2 yıl	80	34,33
	3-4 yıl	76	32,62
	5 yıl ve üstü	77	33,05

*Betimleyici istatistik, **N: Kişi sayısı, %: Yüzde.

Demografik özelliklerin özetlendiği Tablo 1 incelendiğinde katılımcı sayısı toplamda 233 kişi olup, çalışmaya katılanların fazla yoğun olduğu yaş aralığı 17 yaş ve altında olmuştur ve 24 yaş ve üstü çalışmaya katılanların yoğunluğu diğer gruplardan azdır. Eğitim düzeyine baktığımızda lise düzeyinde 106 (%45,5), lisans düzeyinde 127 (%54,5) olarak dağılmaktadır. Katılımcıların spor yapma düzeyleri amatör 127 (%54,5), profesyonel 106 (45,5) şeklindedir. Spor yapma süresine göre 4-6 yıl arası spor yapanlar 68 (%29,2) kişi ile en fazla sayıyı oluşturmaktadır. Haftalık antrenman sayısına göre haftada 1-3 gün antrenman yapan (%52,4) grubun 122 katılımcı sayısı ile en fazla olduğu görülmektedir. Sporcuların mevcut antrenörle çalışma süresine göre dağılımın 1-2 yıl grubunda fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Futbolcuların yaş bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Yaş	N	Ort.	Ss	Sd	F	P	Fark (Tukey)
Kaçınan Bağlanma	17 yaş ve altı	81	3,122	1,332				
	18-23 yaş	80	2,907	1,330	2-230	3,301	0,032*	1>3
	24 yaş ve üstü	72	2,607	1,002				
Kaygılı Bağlanma	17 yaş ve altı	81	3,709	1,489				
	18-23 yaş	80	3,389	1,509	2-230	6,637	0,001*	1>3
	24 yaş ve üstü	72	2,893	1,103				
Güvenli Bağlanma	17 yaş ve altı	81	5,306	1,167				
	18-23 yaş	80	5,635	1,117	2-230	2,350	0,098	-
	24 yaş ve üstü	72	5,631	0,982				

*Manova analizi, Tukey test **N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma, 1: 17 yaş ve altı, 3: 24 yaş ve üstü.

Sporcu-Antrenör bağlanma stilleri ölçeğinin alt boyutları üzerinde yapılan MANOVA sonuçlarında, kaçınan ve kaygılı bağlanma alt boyutlarında futbolcuların yaşları bakımından anlamlı fark görüldü (WilksL(λ)=,932; $F_{(6,456)}=2,716$; $p<0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların yaşa bağlı olarak değiştiğini gösterir. Futbolcuların kaçınan ve kaygılı bağlanma faktörlerinde anlamlı fark ortaya çıkarken ($p<0,05$); güvenli bağlanma faktöründe anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3. Futbolcuların eğitim düzeyi bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Ss	Sd	F	P
Kaçınan Bağlanma	Lise	106	2,720	1,137	1-231	3,603	0,059
	Lisans	127	3,030	1,327			
Kaygılı Bağlanma	Lise	106	3,139	1,482	1-231	4,226	0,041*
	Lisans	127	3,521	1,352			
Güvenli Bağlanma	Lise	106	5,538	1,205	1-231	0,054	0,816
	Lisans	127	5,504	1,012			

*Manova analizi, Tukey test, **N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma.

Sporcu-Antrenör bağlanma stilleri ölçeğinin alt boyutları üzerinde yapılan MANOVA sonuçlarında, kaygılı bağlanma alt boyutunda futbolcuların eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark görüldü (WilksL(λ)=,974; $F_{(3,229)}=2,032$; $p<0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların eğitim düzeyine bağlı olarak değiştiğini gösterir. Futbolcuların kaygılı bağlanma faktöründe anlamlı fark ortaya çıkarken ($p<0,05$); kaçınan ve güvenli bağlanma faktörlerinde anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4. Futbolcuların spor yapma süresi bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Spor Yapma Süresi	N	Ort.	Ss	Sd	F	P	Fark (Tukey)
Kaçınan Bağlanma	1-3 yıl	54	2,997	1,464	3-229	3,512	0,010*	3>4
	4-6 yıl	68	2,866	1,137				
	7-9 yıl	54	3,230	1,361				
	10 yıl ve üstü	57	2,491	0,932				
Kaygılı Bağlanma	1-3 yıl	54	3,897	1,693	3-229	9,280	0,001*	1>2, 1>4, 3>2, 3>4
	4-6 yıl	68	3,042	1,214				
	7-9 yıl	54	3,778	1,391				
	10 yıl ve üstü	57	2,782	1,080				
Güvenli Bağlanma	1-3 yıl	54	5,511	1,209	3-229	0,592	0,621	-
	4-6 yıl	68	5,412	1,127				
	7-9 yıl	54	5,500	1,038				
	10 yıl ve üstü	57	5,674	1,034				

*Manova analizi, Tukey test **N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma, 1: 1-3yıl, 2: 4-6 yıl, 3: 7-9 yıl, 4: 10 yıl ve üstü

Sporcu-Antrenör bağlanma stilleri ölçeğinin alt boyutları üzerinde yapılan MANOVA sonuçlarında, kaçınan ve kaygılı bağlanma alt boyutlarında futbolcuların spor yapma süresi bakımından anlamlı fark görüldü (WilksL(λ)=,863; $F_{(9,552,609)}=3,835$; $p<0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların spor yapma süresine bağlı olarak değiştiğini gösterir. Futbolcuların kaçınan ve kaygılı bağlanma faktörlerinde anlamlı fark ortaya çıkarken ($p<0,05$); güvenli bağlanma faktöründe anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Futbolcuların spor yapma düzeyi bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Spor Yapma Düzeyi	N	Ort.	Ss	Sd	F	P
Kaçınan	Amatör	127	2,862	1,297	1-231	0,133	0,715
Bağlanma	Profesyonel	106	2,922	1,199			
Kaygılı	Amatör	127	3,516	1,487	1-231	4,006	0,042*
Bağlanma	Profesyonel	106	3,144	1,320			
Güvenli	Amatör	127	5,466	1,190	1-231	0,649	0,421
Bağlanma	Profesyonel	106	5,583	0,987			

*Manova analizi, **N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma.

Benzer şekilde sporcu-Antrenör bağlanma stilleri ölçeğinin alt boyutları üzerinde yapılan MANOVA sonuçlarında, kaygılı bağlanma alt boyutunda futbolcuların spor yapma düzeyi bakımından anlamlı fark görüldü (WilksL(λ)=,973; $F_{(3,229)}=2,155$; $p<0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların spor yapma düzeyine bağlı olarak değiştiğini gösterir. Futbolcuların kaygılı bağlanma faktöründe anlamlı fark ortaya çıkarken ($p<0,05$); kaçınan ve güvenli bağlanma faktörlerinde anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6. Futbolcuların haftalık antrenman sayısı bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Haftalık Antrenman Sayısı	N	Ort.	Ss	Sd	F	P
Kaçınan	1-3 gün	122	2,920	1,206	1-231	0,160	0,689
Bağlanma	4-6 gün	111	2,855	1,303			
Kaygılı	1-3 gün	122	3,355	1,430	1-231	0,008	0,931
Bağlanma	4-6 gün	111	3,338	1,420			
Güvenli	1-3 gün	122	5,620	0,984	1-231	2,135	0,145
Bağlanma	4-6 gün	111	5,409	1,213			

*Manova analizi, **N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma.

Sporcu-antrenör bağlanma stilleri ölçeğinin alt boyutları üzerinde yapılan MANOVA sonuçlarında, futbolcuların haftalık antrenman sürelerinin alt boyutlarda anlamlı fark göstermediği görüldü (WilksL(λ)=,986; $F_{(3,229)}=1,113$; $p>0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların haftalık antrenman sayısına bağlı olarak değişmediğini gösterir.

Tablo 7. Sporcuların antrenörle çalışma süresi bakımından sporcu-antrenör bağlanma ölçeği alt boyut düzeyleri

Alt Boyut	Antrenörle Çalışma Süresi	N	Ort.	Ss	Sd	F	P	Fark (Tukey)
Kaçıran Bağlanma	1-2 yıl	80	2,739	1,090	2-230	1,400	0,249	-
	3-4 yıl	76	3,071	1,426				
	5 yıl ve üstü	77	2,865	1,216				
Kaygılı Bağlanma	1-2 yıl	80	3,389	1,504	2-230	0,061	0,940	-
	3-4 yıl	76	3,310	1,510				
	5 yıl ve üstü	77	3,340	1,252				
Güvenli Bağlanma	1-2 yıl	80	5,350	1,219	2-230	3,097	0,042*	2>1
	3-4 yıl	76	5,768	0,868				
	5 yıl ve üstü	77	5,449	1,149				

*Manova analizi, Tukey test**N: Kişi sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standard sapma, 1: 1-2 yıl, 2: 5 yıl ve üstü.

Bir diğer Manova analizinde de sporcu-antrenör bağlanma stillerinde futbolcuların mevcut antrenörle çalışma süresi bakımından anlamlı fark görüldü ($WilksL(\lambda)=,936$; $F_{(6,456)}=2,559$; $p<0,05$). Bu bulgu alt boyut puanlarından oluşan doğrusal bileşenden elde edilecek puanların mevcut antrenörle çalışma süresine bağlı olarak değiştiğini gösterir. Futbolcuların güvenli bağlanma faktöründe anlamlı fark ortaya çıkarken ($p<0,05$); kaçınan ve kaygılı bağlanma faktörlerinde anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporcuların performansını etkileyen sporcu-antrenör arasındaki etkili iletişim, güven duygusu ve bağlanma stili gibi psikososyal düzeylerin tespitinin, başarının anahtarı olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda bağlanmayı etkileyen faktörler ortaya konulmuştur. Ölçekte yer alan alt boyutlarda değişkenlere göre farklılaşmaların gözlemlendiği ve bu farklılaşmaların 3 alt boyutta da yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Kaçınan ve kaygılı bağlanmanın 17 yaş ve altı futbolcularda anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaşı küçük olan futbolcuların, yaşı büyük olan ve bu konularda deneyimli olan futbolculara göre yeni ortamlara adapte olmakta zorluk yaşamaları beklenen bir durumdur. Deneyim kazandıkça özgüven artar ve bulunulan ortama kendini kabul ettirme kolaylaşır. Yaşı küçük olan futbolcuların kaygılı ve çekingen bağlanmalarının nedeninin destek almaktan çekinmelerinden ve yakınlık kurmada zorlandıklarından kaynaklandığı düşünülebilir. Altıntaş ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmada antrenör-sporcu arasındaki ilişkinin farklı yaş gruplarında farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Yıldırım ve ark. (2019) antrenör-sporcu ilişkilerinde, yaşa göre anlamlı fark tespit etmiştir. Selağzı ve Çepikkurt (2014) araştırmasında yaşın antrenör-sporcu ilişkisi üzerinde etkisinin olmadığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Yücel (2010) çalışmasında yaşın antrenör-sporcu ilişkisi üzerinde etkisinin olmadığını ifade etmiştir. Nitekim Rottensteiner ve ark. (2015) ise 15-16 yaş sporcularda antrenör sporcu arasındaki ilişkinin spora devam etme ve daha çok çalışma üzerinde

etkili olduğunu belirtmiştir.

Eğitim düzeyi lisans olan futbolcuların lise düzeyindeki futbolculardan anlamlı şekilde daha çok kaygılı bağlandığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde; Keskin ve ark. (2018) lise spor takımlarında antrenör-sporcu ilişkisini yüksek seviyede bulmuştur. Abakay ve Kuru (2011) çalışmasında, erkek futbol oyuncuların eğitim düzeyinin antrenör sporcu ilişkisi üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Farklı olarak Yücel (2010) çalışmasında antrenör ile sporcu arasındaki ilişkiye sporcunun eğitim düzeyinin etli etmediğini bildirmiştir. Ayrıca Çoban (2019) yapmış olduğu çalışmada sporcu-antrenör ilişkilerinde eğitim bakımından anlamlı farka rastlamamıştır.

Spor yapma süresi az olan futbolcuların anlamlı şekilde daha çok kaçınan ve kaygılı bağlandığı görülmüştür. Deneyimi az olan futbolcuların kendilerini kabul ettirme endişelerinden, kaygılarından ve buldukları ortama uyum sağlamakta deneyimli futbolculara göre daha çok çekinmelerinden kaynaklı kaygılı ve kaçınan bağlanma yaşadıkları düşünülebilir. Abakay ve Kuru (2011) çalışmalarında erkek futbol oyuncularının deneyim süreleri arttıkça, antrenörle olan iletişim düzeylerinin de arttığını tespit etmiştir. Bu çalışma mevcut çalışma ile benzerlik gösterirken; Selağzı ve Çepikkurt (2015) yapmış oldukları çalışmada spor yapma süresi ile bağlanma arasında bir ilişkiye rastlamamıştır. Güllü (2018) sporcuların yapmış oldukları sporu ne kadar süredir yaptıklarının antrenör-sporcu ilişkisinde anlamlı fark yaratmadığı tespit etmiştir. Kolayış ve ark. (2017) sporcular üzerinde yaptıkları çalışmada da spor yapma süresi ile sporcu-antrenör ilişkisi arasında bir farka rastlamamıştır. Yücel (2010) tarafından yapılan çalışmada antrenör ve sporcunun uyumlu çalışması faktörü açısından lisans süresinin anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalar mevcut çalışmadan farklı sonuçlar elde etmiştir. Çalışmamızdan farklı olarak antrenör ve sporcu ilişkisini antrenör açısından inceleyen Kayhan (2020), antrenörlük mesleğinin başında olan antrenörlerin kaçınan bağlandığını bildirmiştir. Bu sonuçtan ve çalışmamızdan yola çıkarak spor alanındaki deneyimlerin kişiler arası ilişkilere katkı sağladığı söylenebilir.

Amatör futbolcuların anlamlı şekilde daha çok kaygılı bağlandığı görülmüştür. Amatör futbolcuların sürekli takım değiştirmesi kaygılı bağlanmalarına sebebiyet verebilir. Sürekli başka bir ortamda bulunma olumsuz duygulara sebep olabilir ve yakınlık kurmakta zorluk yaşatabilir. Kişinin alıştığı bir ortandan başka bir ortama transfer olması kişide kaygı ve stres ortaya çıkartabilir. Aynı zamanda sürekli takım değiştirmek antrenör ile bağların zayıflamasına neden olabilmektedir. Futbolcunun her yeni antrenör ile çalışmaya başladığında kısa süreli olduğunu bilmesi antrenöre karşı kaygılı ve çekingen olmasına sebebiyet verebilir. Abakay ve Kuru (2011) araştırmasında profesyonel ve amatör futbolcuların antrenörüyle arasındaki iletişimin futbolcuların statüsüne paralel şekilde arttığını sonucuna varmıştır. Futbolcuların buldukları takımların sürekli değişmesinin düşük özgüven, yakınlık kuramama, güvensizlik, stres altında olma gibi olumsuz duygular yaratabileceği düşünülmektedir. Sporcu-antrenör ilişkisini antrenör açısından inceleyen Kayhan (2020), antrenörün statüsünün sporcusu ile arasındaki ilişkiyi etkilemediğini bildirmiştir.

Haftalık antrenman sayısına göre anlamlı bir fark görülmezken; ortalamalara göre antrenman sayısı az olan futbolcuların kaygılı ve kaçınan bağlandığı görülmüştür. Antrenörü ile daha az vakit geçiren

futbolcuların yakınlık kurmakta zorlandığından, yakınlık kuramadığı için stres altında yardım almakta çekingen davranmasından kaynaklı kaygılı ve kaçınan bağlandığı düşünülebilir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, sporcuların antrenörleriyle geçirdikleri zaman arttıkça birbirlerini daha iyi tanıyacakları, ortak amaçlar doğrultusunda birleşme yolunda aradaki iletişimi arttıracakları şeklinde yorumlanabilir. Yapılan bir çalışmada haftalık olarak yapılan antrenman saatine göre antrenör-sporcu ilişki düzeyi puanları, bağlılık açısından daha fazla antrenman yapan sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Gönen, 2019). Kayhan (2020), antrenör açısından bağlanma stillerini incelemiş ve daha az antrenman yapan antrenörlerin kaygılı bağlandığını bildirmiştir.

Mevcut çalışmada antrenörü ile çalışma süresi fazla olan futbolcuların anlamlı şekilde daha çok güvenli bağlandığı görülmüştür. Futbolcuların antrenörleriyle daha fazla zaman geçirmeleri bağlanma stilleri üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Literatür incelendiğinde de benzer sonuçlara rastlanmıştır. Abakay ve Kuru (2011) yaptığı çalışmada profesyonel futbolcuların aynı antrenör ile çalışma süresi arttıkça iletişim düzeylerinde de belirgin bir artış olduğu görülmüştür. Selağzı ve Çepikkurt (2015) sporcuların antrenörle birlikte çalışma süreleri bakımından bağlılık düzeyleri üzerinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Buğdaycı ve ark. (2017) salon futbolu antrenörleriyle yaptıkları çalışmada antrenör sporcu arasındaki iletişimsel kanalların açılmasında önemli bir etkeninde antrenör-sporcu çalışma süresinin fazla olması olduğu belirtilmiştir. Abakay ve Kuru (2013) çalışmasında futbolcuların antrenörle çalışma sürelerine göre antrenörleriyle iletişimlerinde anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Çıkan farklılığı sporcunun antrenörüyle birlikte geçirdiği zamanın arttıkça birbirlerini daha iyi tanıyacakları gerçeğinden hareketle, birbirlerine karşı duydukları güven duygusunun artmasından kaynakladığı düşünülebilir.

Sonuç olarak; profesyonel futbolcuların kaygılı bağlanmada amatör futbolculara göre daha az sorun yaşadığı görülmüştür. Yaşı küçük ve spor yapma süresi az olan futbolcuların kaçınan ve kaygılı bağlanma yaşadıkları görülmüştür. Bu nedenle mevcut deneyimlerin bağlanmada etkili olduğu düşünülmektedir. Son olarak futbolcuların antrenörleriyle çalışma süresi arttıkça güvenli bağlandıkları görülmüştür. Sporcunun performansını maksimum seviyede ortaya koyabilmesinde etkili faktörlerden birinin antrenörü ile arasındaki iletişim olduğu bilinmektedir. Bağlanmanın gerçekleşmesi için sporcu ve antrenörün birlikte kaliteli zaman geçirmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda bağlanma düzeylerine etki eden faktörler tespit edilmiştir. Bu faktörlerin başarılı sporcu yetiştirilmesi açısından önemli olduğu görülmüştür. Bu Antrenör-sporcu arasındaki karşılıklı etkileşim dinamiklerinin, birbirlerinin düşüncelerinin ve hissettiklerinin tam olarak algılanmasında anahtar rol oynadığını göstermektedir (Lorimer ve Jowett, 2009). Elde edilen bu bulgular antrenör ile beraber çalışılan süre, birlikte geçirilen zaman ve paylaşımlar arttıkça antrenör-sporcu arasındaki bağlılığın da artacağı şeklinde yorumlanabilir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırma Karadeniz Bölgesinde bulunan profesyonel ve amatör futbol takımlarının en az 3 sezon aktif lisanslı futbolcuları ile sınırlıdır. Araştırmanın konusunu oluşturan kavramların, farklı örneklem gruplarıyla çalışılması ve elde edilen verilerin farklı teknikler kullanılarak analiz edilmesi de spor

psikolojisi alanına önemli katkılar sağlayacaktır.

Antrenörler futbolcuları ile kurdukları ilişkide; yaş, sporculuk düzeyi, spor yapma yılı gibi değişkenlikleri göz önünde bulundurmalıdır. Antrenörler-sporcularıyla, sporcular-antrenörleriyle iletişim becerilerini geliştirmeleri bakımından hizmet içi eğitime tabi tutulabilirler.

Açıklamalar

Çalışmada gönüllü olarak yer alan amatör ve profesyonel futbolcu arkadaşlara teşekkür ederiz.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmanın her aşamasına katkı sağlamıştır.

Etik Beyan

Bu makalede bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

Abakay, U., & Kuru, E. (2011). Profesyonel ve amatör futbolcuların antrenörleri ile olan iletişim düzeyi farklılıklarının karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 125-131.

Abakay, U., & Kuru, E. (2013). Kadın futbolcularda antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 20-33.

Aisworth, M. D. S. (1967). Infancy in Uganda: Patterns of attachment behavior. <http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/uganda20.pdf> sitesinden online erişim: 15.02.2021.

Altıntaş, A., Çetinkalp, Z., & Aşçı, H. (2012). Antrenör- sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119-128.

Antonini, P., R. & Seiler, R. (2006). Closeness, co-orientation and complementarity in coach athlete relationships: What male swimmers say about their male coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, 159-171. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.08.004>

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Volume II*. London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.

Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. III. Loss*. London Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.

Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x>

Buğdaycı, S., Zengin, Ö., Abakay, U., & Demir, H. (2017). Leadership styles of futsal coaches from athletes' perceptions. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(3), 354-359. <https://doi.org/10.15314/tsed.313481>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Curran, T., Appleton, P. R., Hill, A.P., & Hall, H. K. (2013). The mediating role of psychological need satisfaction in relationships between types of passion for sport and athlete burnout. *Journal Sport Science*, 31(6), 597 – 606. <https://doi.org/10.1080/02640414.2012.742956>

Çalışkan, G. (2001). *Liderlik açısından antrenör davranışlarının sporcu performansı üzerine etkisinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Çoban, M. S. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (Türkiye hentbol 1. Lig örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Davis, L., & Jowett, S. (2013). Understanding the role of the quality of the coach-athlete relationship in the association of athletes' attachment style and well-being. *Psychology of Sport and Exercise*, 14, 57-65. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.07.006>

Davit, L., & Jowet, S. (2013). Attachment styles within the coach-athlete dyad: Preliminary investigation and assessment development. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 7, 120-145. <http://nrl.northumbria.ac.uk/12239/>

Gönen, M. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların durumluk kaygı, öfke ve öznel iyi oluş düzeylerinin etkisi: Taekwondo ve korumalı futbol örneği* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gustafsson, H., Hassmén, P., & Hassmén, N. (2011). Are athletes burning out with passion?. *Eur Journal Sport Science*, 11(6), 387-395. <https://doi.org/10.1080/17461391.2010.536573>

Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204.

Güzel, İ. İ. (2008). *Amatör sporcuların antrenörlerinden beklentileri üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Iso-Ahola, S. E. (1995). Intrapersonal and interpersonal factors in athletic performance. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 5(4), 191-199. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.1995.tb00035.x>

Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2002). Incompatibility in the coach-athlete relationship. In Cockerill, I.

(Ed.). *Solutions in sport pPsychology*. London: Thompson Learning.

Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2003). Olympic medallists, perspektive of the athlete- coach relationship. *Psychology of Spot and Exercise*, 4, 313-331. [https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S1469-0292\(02\)00011-0](https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/S1469-0292(02)00011-0)

Kayhan, R. F. (2020). Determining the attachment styles of football coaches to their athletes. *Journal of Educational Issues*, 6(2), 232-248. <https://doi.org/10.5296/jei.v6i2.17668>

Kelley, H. H., Berscheid, E., Christensen, A., Harvey, J. H., Huston, T. L., Levinger, G., & Peterson, D. R. (1983). *Close relationships*. New York: Freeman.

Keskin, A., Özdemir, A., Tunç, A. A., & Devrilmez, E. (2018). Lise spor takımlarında antrenör sporcu ilişkisinin incelenmesi. *Sportive-Spor, Eğitim ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 1-11.

Kolayış, H., Çelik, N., & Narin, M. (2017). *Examining the relationship coach-athlete relationship of the athletes participating in the artistic ice-kating competition*. 15th International Sport Sciences Congress. Antalya.

Lemyre, P. N., Roberts, G. C., & Stray-Gundersen, J. (2007). Motivation, overtraining, and burnout: Can self-determination predict overtraining and burnout in elite athletes?. *Eur Journal Sport Science*, 7, 115-126. <https://doi.org/10.1080/17461390701302607>

Lonsdale, C., Hodge, K., & Raedeke, T. D. (2007). Athlete engagement: A qualitative investigation of relevance and dimentions. *International Journal Sport Psychology*, 38, 451-470.

Lorimer, R., & Jowett, S. (2009). Empathic accuracy, meta-perspective, and satisfaction in the coach-athlete relationship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(2), 201-212. <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080/10413200902777289>

Lyle, J. W. B. (2007). Modelling the complexity of the coaching process: A commentary. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 2(4), 407-409.

Rottensteiner, C., Konttinen, N., & Laakso, L. (2015). Sustained participation in youth sports related to coach-athlete relationship and coach-created motivational climate. *International Sport Coaching Journal*, 2, 29-38. <http://dx.doi.org/10.1123/iscj.2014-0060>

Selağzı, S., & Çepikkurt, F. (2015). Antrenör ve sporcu iletişim düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11-18.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th Ed). Northridge. CA: California State University.

Tabei, Y., Fletcher, D., & Goodger, K. (2012). The relationship between organizational stressors and athlete burnout in soccer players. *Journal Clinic Sport Psychology*, 6, 146-165. <https://doi.org/10.1123/jcsp.6.2.146>

Tolukan, E., & Akyel, Y. (2019). Futbolda antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven üzerine bir araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 103-112. <https://doi.org/10.33689/spormetre.529669>

Yarımkaya, E., Akandere, M., & Baştuğ, G. (2014). Effect of self-confidence levels of 12-14 years old students on their serving ability in volleyball. *Niğde University Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 8(2), 242-50.

Yıldırım, S., Yıldız, A., & Koruç, Z. (2019). Mücadele sporlarında antrenör sporcu ilişkileri ve liderliğin yaş, cinsiyet ve katılım süresi değişkenleri açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1).

Yıldız, S. M. (2011). Relationship between leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14), 1493-1502. <https://doi.org/10.1080/02640414.2011.605165>

Yücel, M. G. (2010). *Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (güreş örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Makale Geliş : 24.03.2021

Makale Kabul : 10.05.2021

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>